

Gheorghe Negustor
Mircea-Cristian Ghenghea
(editori)

De la Imperiu la Regat
Românii basarabeni
și Marele Război

COLECȚIA MARELE RĂZBOI – 100 DE ANI

coordonată de
Gheorghe Negustor

DE LA IMPERIU LA REGAT

ROMÂNII BASARABENI
ȘI MARELE RĂZBOI

Gheorghe Negustor
Mircea-Cristian Ghenghea
(editori)

Editura MEGA
Cluj-Napoca
2018

ISBN 978-606-543-960-3

Descrierea CIP este disponibilă la Biblioteca Națională a României.

DTP și copertă:
Francisc Baja

Pe copertă: Populația din Chișinău află de căderea regimului țarist, 10 martie 1917. Imagine accesibilă la adresa <https://www.europalibera.org/a/blog-centenar-ticu/28796909.html>, accesată în martie 2018.

© Autorii, 2018

Responsabilitatea pentru corectitudinea științifică și acuratețea datelor cuprinse în studiile volumului le revine în exclusivitate autorilor acestora.

EDITURA MEGA | www.edituramega.ro
e-mail: mega@edituramega.ro

Cuprins

Toader NICOARĂ	<i>Cuvânt înainte / 7</i>
Andrei CUȘCO	<i>„Scenariile alternative” ale identității basarabene la începutul secolului al XX-lea: mobilizare etnică, românitate incertă și construcție națională într-o provincie de frontieră / 9</i>
Cristina GHERASIM	<i>Nobilimea basarabeană în anii Primului Război Mondial (1914–1916) / 28</i>
Andrei EMILCIUC	<i>Fenomenul eschivării recruților din Basarabia de la încorporare în anii Primului Război Mondial (1914–1918) / 53</i>
Dinu POȘTARENCU	<i>Evenimentele social-politice din Basarabia (martie – aprilie 1917) / 75</i>
Daniel CAIN	<i>Între refugiu și revoluție: români în sudul Rusiei (1917–1918) / 130</i>
Mircea-Cristian GHENGHEA	<i>Ion Mihalache în Basarabia. Pagini puțin cunoscute din anul 1918 / 163</i>
Eugen-Tudor SCLIFOS	<i>Franța și intrarea armatei române în Basarabia (1918) / 187</i>
Mihai Teodor NICOARĂ	<i>Onisifor Ghibu și „Astra” basarabeană / 202</i>
Gheorghe NEGUSTOR	<i>Scene de viață cotidiană și militară în Basarabia anilor 1914–1918 / 226</i>
Gheorghe CALCAN	<i>Recunoașterea internațională a Unirii Basarabiei cu România prin Tratatul de la Paris din 28 octombrie 1920. Reverberații în presa românească și franceză a vremii / 248</i>
	<i>Despre autori / 277</i>

Cuvânt înainte

Între multiplele inițiative care au menirea să celebreze centenarul Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918 – unele mai îndoielnice decât altele –, inițiativa unui grup de tineri istorici se evidențiază ca una curajoasă și demnă de toată lauda.

Inițiativa este, înainte de toate, una curajoasă pentru că își propune să abordeze una dintre problematicile destul de puțin prezente în dezbaterile istoriografice de la noi, în ciuda faptului că problema Basarabiei/Republicii Moldova a fost și rămâne una dintre problemele istoriografice, politice, identitare nerezolvate de către elita politică și culturală din cele două „țări surori”. Mai mult chiar, se poate constata aproape o tăcere vinovată din partea factorilor politici și culturali de pe cele două maluri ale Prutului în abordarea chestiunii totuși esențiale pentru identitatea națională românească, paradoxal, în timp ce se clamează lipsa unui proiect de țară pentru România secolului XXI. Prea puțină lume se întreabă, iar și mai puțină lume are curajul să răspundă la întrebarea dacă nu cumva reîntregirea națională, prin unirea Republicii Moldova cu România, nu ar putea fi, nu este cumva, un prim pas esențial într-un posibil proiect de țară pentru generația actuală. În schimb, se cheltuiesc bani și se fac eforturi pentru a dezbate tot felul de alte (false) probleme care stau în fața națiunii române în epoca contemporană.

Din acest punct de vedere, inițiativa se cuvine salutăată și încurajată, deoarece rememorarea circumstanțelor istorice în care, acum 100 de ani, nașterea română s-a întregit poate ajuta la clarificări politice, culturale și identitare pentru amnezia contemporanilor noștri.

Așa cum se cunoaște, opțiunea românească pentru alianța cu Antanta, din care făcea parte și Imperiul țărilor, îndepărta orice posibilitate de recuperare a provinciei dintre Prut și Nistru, dar evoluțiile politice și sociale din timpul Marelui Război, izbucnirea revoluției ruse și apoi a revoluției bolșevice, anarhia și dezordinea care domneau pe teritoriul rusesc au creat, pe termen scurt, perspectivele cristalizării conștiinței identității românești în Basarabia, precum și perspectiva unificării ei cu Regatul României, la începutul anului 1918 (27 martie/9 aprilie 1918). Morala lecției de acum 100 de ani este una foarte actuală pentru factorii politici și pentru opinia românească de pe cele două maluri ale Prutului. Marile ocazii pentru unitate națională se arată la intervale

rare și este datoria elitelor politice și culturale să le sesizeze și să-și asume opțiuni politice curajoase și temerare.

Autorii textelor reunite inspirat în acest volum sunt, în marea lor majoritate, tineri istorici care au la activ un palmares științific de remarcant, sunt cunoscuți prin cercetări și publicații notabile, care reprezintă ele însele garanția unui demers științific de înalt nivel și probitate intelectuală.

Sumarul volumului evidențiază aspecte diverse, dar semnificative, mai puțin sau chiar deloc cunoscute despre oameni, fapte și întâmplări din România și din Basarabia, care au precedat și au pregătit unirea Basarabiei cu țara. Iată câteva din aceste problematice, evenimente și personalități care merită atenția unui public interesat de istoria de foarte bună calitate: „scenariile alternative” ale identității basarabene la începutul secolului XX, eschivarea recruților basarabeni de la încorporarea în armatele țariste în timpul războiului, viața cotidiană în spațiul basarabean în anii războiului, nobilimea basarabeană și Marele Război, Onisifor Ghibu și activitatea Astei basarabene, primele luni ale revoluției ruse în Basarabia, români în refugiu la Odesa și Herson în 1917–1918, atitudinea Franței la intrarea armatei române în Basarabia, Ion Mihalache și Basarabia, recunoașterea unirii Basarabiei cu România în presa internațională.

Suntem, cu volumul acesta, în fața unui demers restitutiv de mare importanță și actualitate, care evidențiază maniera unei tinere generații de istorici de a omagia eroismul și sacrificiul celor care au realizat acum 100 de ani unirea Basarabiei cu țara. Volumul constituie, în același timp, o manieră științifică de a reîmprospăta memoria contemporanilor noștri, probând încă o dată (a câta oară?) că *historia* este, că istoria poate fi o adevărată *magistra vitae*, cu singura condiție ca generațiile de astăzi să aibă disponibilitatea și dorința de a ține seama de lecțiile, dar și de oportunitățile ei.

Târgu-Jiu, 6 martie 2018

Toader NICOARĂ